

Krize dětské psychiatrie

To, že je dětská psychiatrie ve své největší krizi, zaznamenal asi každý. Má to několik důvodů. Psychiatrie byla vždy trochu opomíjený obor, léčebny se stavěly na okrajích a za vysokými zdmi a dětská psychiatrie byla takový okrajový přívěšek psychiatrie. Byla vždy ta problematická, neekonomická a musela o své vlastní přežití bojovat. Do většího povědomí se dětská psychiatrie začíná dostávat až v posledních deseti letech. Podařilo se ji znovu prosadit jako atestační obor, zájemců z řad studentů pomalu přibývá, ale abychom uhradili obrovský dluh, který za roky opomíjení vznikl, bude potřeba další usilovné práce a také významných investic.

Mnozí jste určitě zaregistrovali zprávu úřadu veřejného ochránce práv o situaci na lůžkových odděleních dětské psychiatrie. My všichni víme, že podmínky jsou mnohde minimálně nevyhovující, spíše katastrofální, ale není fér za to mediálně lynčovat současné zaměstnance či ředitele, jelikož oddělení v takovém stavu již zdědili. Ze všeho nejvíce bychom si přáli, ať se mohou děti léčit v důstojných podmínkách, ale to by vyžadovalo obrovské finanční investice a navýšení personální kapacity.

Vím, že současná situace také významně postihuje pediatrii jak v ambulancích, tak na lůžkových odděleních. Kromě nedostatku dětských psychiatrů a psychologů totiž přibývá dětských pacientů s duševními potížemi a také přibývá vážných duševních

poruch, jakými jsou suicidální chování, psychotické poruchy, poruchy příjmu potravy. Pediatrii jsou na jednu postaveni před úkoly řešit stavy, se kterými se doposud nesetkali, nebo zcela výjimečně. Jako problematické také vnímám, že z předatestační přípravy pediatrie dětská psychiatrie úplně vypadla. Různé formy sebepoškození se, které se běžně odesílaly akutně k dětským psychiatrům ještě před 5 lety, dnes není dětská psychiatrie kapacitně schopna pojmout. Je důležité odlišit sebepoškození se jako cílené působení si bolesti, které je vlastně v adolescentním věku přirozené, jelikož naše tělo je z evolučního hlediska připraveno na to zažívat v době dospívání bolest, od jednání sebevražděného. Ženy běžně v tomto věku rodily, muži museli podstupovat souboje, aby uživil a ochránili své společenství. Cílené působení si bolesti je hluboce zakořeněné v různých kulturách včetně té naší. Dříve to bylo tetování, piercingy, postupně se to zjednodušilo na prosté řezání se.

Lůžková oddělení jsou zase vystavena výzám práci s intoxikovanými pacienty, organickým došetřováním psychotických pacientů či vyživování pacientů s poruchou příjmu potravy. Takoví pacienti často na pediatriích čekají na volná lůžka na psychiatrickém oddělení. Víme, že to není nejšťastnější řešení, ale jiné momentálně bohužel není. Ideální by byl vznik akutních psychiatrických lůžek, ale tady se opět dostáváme na začátek, nemáme personál, který by u takových

lůžek pracoval. Spolupráce mezi pediatrií a dětskými psychiatry proto bude muset pokračovat a obávám se, že tlak na pediatrická oddělení bude ještě větší. Počet hospitalizovaných psychiatrických pacientů na pediatriích, kteří čekají na volné lůžko na psychiatrii, bude narůstat a nelze je na pediatrickém oddělení odmítnout, protože nic jiného pro ně prostě aktuálně není. Z druhé strany vzniká tlak na lůžková oddělení psychiatrie pro dospělé, ať hospitalizují již adolescenty od 15 let, což se postupně také daří prosazovat. Celkově jde o to, že každý musí přiložit ruku k dílu, ať společnými silami situaci zvládneme.

Ale abych přinesl také trochu optimismu do současné situace, daří se prosazovat také kroky, které by měly vést ke stabilizaci situace. Bude více plně hrazených rezidenčních míst, podařilo se vzkřísit z popela Dětskou psychiatrickou nemocnici v Opařanech, podařilo se otevřít první denní psychiatrický stacionář pro děti 5–11 let v České republice, vznikly první multidisciplinární týmy pro léčbu dětí a adolescentů s duševními poruchami. Všechny nové projekty mají za cíl ulehčit přetížené dětské psychiatrii. Doufáme, že se i v roce 2023 bude dařit realizovat další projekty, které postupně pomohou zlepšit současný stav.

MUDr. Jan Uhlíř

Oddělení psychiatrické,
Fakultní nemocnice Ostrava